

ÉS UNA SORT DISPOSAR, quatre-cents anys després, d'un antic capbreu de la vila de Xodos, perquè així és com podem conèixer quines eren les relacions econòmiques i socials entre els veïns de Xodos i els seus senyors a l'inici del segle XVII. Una sort que hem d'agrair a l'historiador de les Useres José Rubio Miquel, qui ens l'ha cedit. Com veureu, va precedit d'un article de Joaquim Escrig Fortanet que ens fa entenedors als profans tots els continguts de l'esmentat document senyorial.

Us presentem també, d'altra banda, la descripció i anàlisi d'una curiosa societat d'ajuda mútua masovera, creada per fer front a situacions de malaltia dels seus membres, en la qual es van implicar un bon grapat de masos pertanyents als termes de Xodos, Lluçena, Atzeneta i Benafigos. L'anàlisi es basa en dades que van des de l'any 1958 al 1966.

Aquest fenomen històric de solidaritat masovera ens resulta, tanmateix, de sorprenent actualitat, ja que, degut el vigent desenteniment de l'Estat, el suport mutu i la cooperació semblen tornar a ser factors de supervivència. El període històric en què ens trobem, tot i que per aquests indrets s'ha fet notar amb més intensitat en esclatar la bombolla immobiliària i irrompre l'actual crisi econòmica, es va iniciar a escala planetària al voltant de 1980, i es caracteritza per la substitució sistemàtica de l'Estat del benestar per l'anomenat Estat neoliberal. Un Estat de desprotecció dels individus on l'educació dels joves i la salut, entre altres serveis públics, tornen a estar cada cop més a l'abast únicament de qui se'ls puga pagar.

L'article, s'ha de reconèixer, ens deixa amb la mel a la boca. És cert que, quan s'ha pogut, els veïns s'han ajudat els uns als altres, esperant ser ajudats també si els feia falta. Però l'article ens invita a indagar d'on va sorgir i com va quallar entre els nostres masovers aquesta idea de fer front a l'adversitat de forma solidària i associada. I ens provoca el dubte de si aquesta associació masovera que ens descriu tenia o no cap relació amb molts altres moviments socials de recolzament mutu que van proliferar per tota Europa durant la segona meitat del segle XIX i la primera del XX.

Tot això cal dir-ho, perquè la publicació de «El recolzament mutu» (*The mutual aid*) per Piotr Kropotkin el 1902 va tindre una gran influència en el pensament social europeu. En ell, sense contravindre la teoria de la selecció natural i la lluita per la vida de Darwin, l'autor constatava com, tant en el món natural com en les societats humanes, la competició no és l'única força d'evolució important; ho són, al mateix nivell, el recolzament mutu, la cooperació i l'associacionisme, autèntics factors de subsistència i de superació front a un entorn advers. I el temps present és un temps advers.